

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutca 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr..
többször közölve 5 kr.
Bélyegdij: külön 30 kr.

Tartalom: Az állami dotáció fölemelése. (Bognár Endre.) — Evang. egyházpolitika alapvonalai. (Gaál Mihály). II. — Dispensationalia. (Jeszenszky.) — Belföld. — Külföld. — Vegyesek. — Pályázatok.

Az állami dotáció fölemelése.

Bánó József, ki minden ízében a megtestestült „svavitas in modo“, ezelőtt két évvel az állami dotáció fölemelésének kérelmezését indítványozta az egyetemes gyűlésen. Motivuma a lehető legszebb volt. Igazságot mondott ki, mivel legkönynyebben lehet sérteni. De ezen ő igazság kimondása oly szépen volt tartva, hogy semmi irányban nem sérthetett.

Az egyetem Szontágh Pál és Péchy Tamás ajánlatára az indítványt motivumaival egyben egyhangulag elfogadta. — Föl is ment a folyamodvány a magas kormányhoz, úgy szinte az országgyűléshez. Azonban a mult évi költségvetési vita alkalmával úgy látszik egészen feledésbe ment a lutheránusok kérelmezése; mert sem az előadó, sem a többi fölszólaló képviselők e tárgyat nem érintették. — Úgy hogy a mult évi egyetemes gyűlés jónak látta ez ügyben újból fölírni.

A kormány egyik tagja, maga a kultuszminister nemsokára felelt is e tárgyan az egyet. felügyelőnek (lásd „Ev. Egyh. és Isk.“). — A felelet lényege: Non possumus. — Az ország jelen pénzügyi helyzete nem engedi. — Azonban, mint mondám, maga az országgyűlés is informálva levén ez ügyben, febr. 13-án a kultuszbudget tárgyalásának folyamán a lutheránusok kérelmezése itt is szóba hozott. — Sok szép beszédet mondtak képviselőink. Így teszem a híres Szontágh, Zsilinszky, Pulszky A., maga Tisza Kálmán is. De a vége mégis az lett, hogy a dotáció ez időre marad akkora, mint volt, 36,000 frt, melyből az erdélyi szászok elvisznek 16,000 frtot s marad a többi négy lutherán. kerületnek 20,000 frt.

De hát csak ugyanez az eredmény? Egyáltalán kárba veszett a luth. egyház fáradozása? Más eredménye nem lett a luth. képviselők ügyes fölszólalásainak? — melyek közül Szontágh indítványa politikus, Zsilinszkyé egyenesen követelő.

A dolog nem így áll. A kormány feje, Tisza Kálmán nyilatkozatában világosan benne van „a segély aránytalanságait a kormány igyekezni fog megszüntetni“ az a határozott ígélet, miszerint az állami dotáció részünkre föl fog emeltetni. — Mert a miniszter beszéde összefüggéséből azt senki nem fogja kiolvashatni, hogy fölszólaló az erdélyi szászok dotációjának leszállítására gondolt. — Már pedig, ha még is az aránytalanságot el akarja enyészteni, az csak úgy sikerül Tiszának is, ha a szászok javára eső 16,000 frtos összeg nagyságára a mienket is fölemeli. — Tertium non datur. —

És ez nekünk elégtétel. Mert maga Bánó sem azért emlegette a szászok 16,000 forintját, mintha azoknak azt palam et publice fölpanaszolná, hanem pusztán méltányossági okokból, hogy mi is legalább annyit kapjunk.

Most már tehát az ígélet legalább meg van. És az aránytalanság ha még is tovább huzódik, az egyetemnek újra oda kell térnie, hogy ez aránytalanság elenyésztesét évről évre sürgesse. Mert ez úton többet nyerünk, mintha azaz eshetőség következne be, mit úgy Szontágh, mint Zsilinszky indítványa contemplál, hogy az összeg 36,000 forintban az egyetemes felügyelőnek adassék ki arányos kiosztás végett akár van unio, akár nincs.

Hiszen ez annyi volna, mint újabb kesztyűdobás a szászoknak, mert a rossz akarat azt olvashatná ki belőle: „Lám ti magyarajkú superintendenciák azért hivatok, hogy magatokat gazdagítsátok, minket pedig megrövidítetek.“ — Pedig az ilyen dolognak még látszatát is kerülni kell.

Mert a ki az uniót őszintén keresi és kívánja az erdélyi szászokkal, annak nincs, nem lehet egyéb gondolatában, minthogy: „illő dolog, hogy ugyanazon egy ország egy vallást követő hívei legyenek valahára ne csak hitben, hanem szeretetben is egyek.“

Bognár Endre.

Evang. egyházpolitika alapvonalai.

II.

(Magyarhoni ev. egyház politikája különösen.)

Hogy a reformáció nálunk is a gyülekezetből indult ki, azt tudjuk, sőt a ki olvasta Breznik János kittinő monographiáját („A selmeczbányai ág. hitv. evang. egyház és lyceum története“ I. füzet) arról is meggyőződött, hogy a hol egy szabad királyi város reformálta az egyházat, ott ugyanazon állapot következett be, mint Zürichben; mert Selmeczen is a városi magistratus állapította meg — még a „Kirchenordnung“-ot is.

De hogy az egyházi és világi hatóságnak ilyen egybeolvadása egy ellenséges főhatalommal szemben könnyen válságossá válandott a reformáció ügyére nézve: ezt nemcsak Selmeczbányának, hanem a többi városi egyházaknak is szomorú története igazolja.

A mi evang. egyházunk fenmaradását az üldözések korában kiválólag biztosította: az a Kalvin által behozott presbyteriális egyházi szervezet meghonosulása vala.

A presbyteri szervezetre való átmenetet hazánkban nemcsak az államhatalom ellenséges magatartása mozdította elő, hanem előmozdította azt a hatalmas patronusok meggyérülése Pázmán Péter működése következtében. A patronusok ugyanis — mint hazai ev. egyházunk története tanúsítja — a németországi fejedelmek példájára bizonyos territorialis jogokat érvényesítettek, s néhol a prédikátorok fogadásával és elűzésével, templomok ajánlásával és elvételével ugyancsak önkényüleg bántak. Ezen patronátusnak halvány maradványa gyanánt tekinthetjük a mai világi felügyelői rendszert, mely azonban a presbyteriális rendszert nemcsak hogy nem alterálja, sőt erősíti, és sajátságos hazai viszonyaink közt egyházunk függetlenségének megóvására és szabadságának biztosítására lényeges befolyással vala.

És most itt vagyunk, mi, magyarhoni ág. hitv. evang. elcsikuszok a világ legszebb és legszabadabb egyházi alkotmánya birtokában, az autonomiának irigylésre méltó élvezetében, a papi, püspöki állásnak kellek korlátolt, de önértet emelő s ez által munkakedvet ébresztő tisztességes voltának örvendezve — egy viszonylagosan legszabadabb elvek szerint kormányzott alkotmányos országban, melyet annyi szent emlék alapján büszkén nevezünk édes hazánknak!

Mit kíván e haza tőlünk? mit kívánunk mi e hazától?

Ezen kérdésekre megfelelni a helyes egyházi politika feladata.

A Hegel-féle bölcsészeti irányt követőknél az egyháznak az államban föl kell olnadnia, s így annak, mint a társadalmi eszmény felállítójának, alig van más hivatása, mint az államot a humanus kultur-állam magaslatára fölsegíteni. Az állampolitikusok legnagyobb része ezen iránynak hódol, s már is észre kell vennünk, hogy a pap állami közeggé válik.

Ugyanis az egyház anyakönyvei „első sorban“ állami közokiratoknak jelentettek ki, s ugyancsak adnak elég dolgot a lelkési hivatalnak a polgári hatóságok és bíróságok a körjegyzőtől a miniszterig — még a bélyegcsontkítás ellenőrzésének ügyében is.

Másik szélsőségbe csap át a confessionális lutheránus irány, mely az állam létezéséről és feladatairól alig akar tudomást venni, miután nála „az egyház is csak eszköz az üdv közvetítésében.“ Ezen irány annyira el van foglalva magával az egyénnel és a bűn teoriájával, hogy az eszményi ember miatt az eszményi társadalmat veszi el szeméi elől, s evangyéliomot akar prédikálni akkor is, midőn valamely matematikai problémát kellene megfejtienie.

Legjobban jövünk tisztába egyházi és állami feladatainkkal a modern protestáns felfogás szempontjából. E szerint mi az egyházban nem csupán az általános emberi, hanem a keresztyén vallás-erkölcsi életet akarjuk ápolni és fejleszteni; mi végből mi ugyan egyházilag elkülönített társadalmat képezünk, de az állami társadalommal barátságos viszonyban kívánunk maradni, tudván azt, hogy a miképen mi segítségére vagyunk az államnak emberi-ségi feladatainak megoldásában, akképen az állam is segítségünkre lehet vallás-erkölcsi céljaink megvalósításában.

Mi tehát azt kívánjuk az államtól, hogy autonomiánkat, mely csak az egyházi élet és belkormányzat szabadságára vonatkozik, továbbra is tartsa tiszteletben; hogy a másfelekezettiek túlkapása ellen nyújtson védelmet, és az erkölcsiség és vallásosság előmozdítására minden vallásfelekezetnek kellő támogatást; végezetül, hogy fokozatosan bár de folytonosan igyekezzék azon elvet „szabad egyház a szabad államban“ megvalósítani: mert akár az államnak egyházkormányzati ügyekbe való avatkozása, akár az egyháznak államkormányzatra való hatalmi befolyása egy vegyes vallású honpolgárság igényeinek meg nem felelhet.

De a hazának is van kívánsága, melyet ellenünkbe támaszthat; és ez főkép oda irányúl, hogy a hazai intézmények szabadelvű fejlődését előmozdítsuk; hogy a haza ellenes törekvéseknek autonomiánk védpaizsa alatt menedéket ne adjunk, s kulturális feladataiban ne csak ne akadályozzuk, sőt társadalmi befolyásunk egész hatalmával istápoljuk.

A fentebbiekben igyekeztem összefoglalni azon szempontokat, melyek a mi magyarhoni ág. hitv. evang. egyházunk politikáját kell hogy irányozzák.

Vajjon egyházunk vezéreltetett-e a multban ezen szempontok által, hogy a kívánatos együttthaladás hazánk és egyházunk részéről biztosítottassék?

Feleljenek magok a tények?

És ezek bizonyára nem válnak szégyenünkre!

Mi féltékenyen őrizzük autonomiánkat, de azt nem terjesztjük odáig, hogy az újkor követelményei előtt — a gymnasiális nevelést illetőleg — meg ne hajoljunk, s tanintézeteink ajtait — a főfelügyelet gyakorlása végett — az állami kormányzat

közgei előtt meg ne nyissuk. Mi védelmet kívánunk a más felekezettiek túlkapásai ellen; de a mellett mi sem lépünk túl hatáskörünket; s midőn a párbérgynek a kölcsönös gazdasági önállóság alapján való törvényszerű rendezettségét hangoztatjuk, nem ragadjuk meg a kínálkozó alkalmat, hogy viszonzást gyakoroljunk, s talán zsidó polgártársainkat exequáltassuk párbér fejében. (Vagy elkeresztelés által toroljuk meg a hangoztatott visszaélést). Mi kívánjuk a vallásosság és erkölcsiség előmozdítását, de azt nem tekintjük egyházunk monopoliának, s azért nem néziük kancsal szemekkel az állam által más felekezettieknek nyújtott előnyökre. S a mi a katolikus klerus óriási vagyonságát és ennek alapján nagy befolyását illeti: mi a szabad evangéliom hódító erejére támaszkodva elfogadjuk a szerény helyet, melyet püspökeinknek és felügyelőinknek ad a törvény a főrendiházban, azt tartván, hogy az által is segítünk az államnak kibontakozni az ultramontanizmus ölelő karjaiból, melyek nyolczszáz év óta tekeröztek körül.

De mindezekkel még feladatunkat meg nem oldottuk.

Egyházunk az evangéliom kiapadhatlan ereje mellett a szabad szellemnek közöni feltámadását. A szabadsághoz és szabadelvűséghez tehát nem szabad hűtlenné maradnia, mert akkor saját létfel-tételét támadja meg, és megszűnik azon kovász lenni, mely a társadalmat és államokat folytonos előhaladásra keleszti.

E pontban már nem mindig álljuk ki a próbát.

Az általános vallásszabadság elleni ellenszenv, a polgári házasság elleni hajsza (igaz, hogy odiosus alakban lett felszínre hozva) és az itt-ott felmerült antiszemitizmus (a hivatalos egyház által ugyan kár-hoztatva) mégis oly jelenségek, melyek bizonyítják, hogy nem mindnyájan vagyunk áthatva egyházunk magasztos hivatásának tudatától.

A mi azonban egyházunkat a közvéleményben magasra emelte, s azt, mint a haza leghívebb szövetségését — az ő kulturális előhaladásában — az államférfiak és hazafiak előtt ismét becsessé tette: az az 1882. évi egyetemes gyűlés magatartása a haza ellenes panszláv törekvésekkel szemben.

Ezen magatartás ellen legnagyobb a harag az illető érdekelteknél, mert elevenre tapintott, s ama kibúvókat, melyek az autonomia sértetlensége — és a tételes törvény hiánya — folytán támadtak, egyszerűre betömté.

De még nagyobb a harag bizonyos táborban azért, mert a törvény nem maradt papíron — mint remélték —, hanem élőknek és hatékonynak bizonyult azok ellenében, kik azt respektálni nem akarták.

És most az első áldozatok (de csak annyiban, hogy megszüntek lenni „kapa-kasza-kerülők,“ vagy eltávolítottak azon térről, hol legveszedelmesebbek leendettek) fellármázták a philanthropokat, részvétre gerjesztve szíveiket; s ezek nem tekintve az egyház vitális érdekeit — igazán politikátlanul

— neki mentek az ez ügyben törvényes bíróságnak, s az egyik ugyan szerényen, mint a „bűnösök“ védelmére magát kirendelt patvarista csak amnesztiát kérve a „roszúl neveltek“ részére; de a másik — bátrabb és merészebb — minden józan ítélő tehetőséget megtagadva a bíróságtól, azt egyenesen nevet-séggé tenni iparkodott.

Jól tették az illető bíróság tagjai, hogy e támadásokat feleletre sem méltatták.

Nekünk azonban kötelességünk volt, őket tisztelettel rendre utasítani, nehogy azt higgyék, hogy a közvéleményt megingatták.

E szomorú vita azonban két kóros állapotot tár fel egyházunk belélete köréből, egyiket a múltból, másikat a jelenből.

A múltban ugyanis egyházunk az igehirdetés eszközéül a hazai nemzetiségek nyelvét használván, ez állapotot úgy megrögzítette, hogy az újabb magyar nemzeti iránynak nehezen tud eleget tenni. Nagyobb egyházainkban ugyanis van külön-külön „német-ajkú“, „tót-ajkú“, „magyar-ajkú“ lelkész, s mintha magyar szónoklatra — mint hajdanában — külön embert kellene keresni. És ez azért is baj, mert esetleg a „német-ajkú“, vagy „tót-ajkú“ lelkész irigységgel tekinthet a magyar lelkész híveinek szaporodása elé, s benne bizonyos nemű antagonizmust támaszthat. Ezen változtatni kellene.

A jelenben pedig azon kóros állapot észlelhető, hogy vannak, a kik hazánknak és egyházunknak érdekközösségét tagadják, — a kiknél ez csak amolyan útált politika.

Hát legyen ez érdekközösség — politika! De, a mi szó eredeti nemes értelmében — igazi evangyéliomi egyházi politika! *Gaál Mihály.*

Dispensationalia.

E kérdés két, tudomány és tapasztalat által kiváló és így méltán illetékes férfiútól — Doleschall S. E. és Veteranus testvérektől — kellően megvilágítottat. S ha mégis hozzászólani felesleges dolognak nem tartom, ez onnét van, mert két különböző szempontból történt az illető kérdés felfogása: ennél fogva, még az is a feladat, — hogy a két szempont közül (mert tertium aligha datur) a helyesebbet választjuk.

D. ugyanis a felmentvény jogát, mit ez idő szerint egyházunk csak az állammal együtt vagyis inkább az állam az egyház közvetítésével gyakorol, tisztán egyházunk részére reclamálja; V. ellenben a mostani praxist jobban mondva viszonyt vagy állapotot meg-hagyandónak véleményezi. — Miután, mint emlitem, tertium non datur, nincs egyéb hátra, minthogy e két álláspont valamelyikéhez csatlakozzam, illetve, hogy a becses felhívásnak — mely többeket is hozzászólásra kész — legalább annyiban tegyek eleget, amennyiben indokolt szavazatommal járulok hozzá.

Részemről ugyanis a mostani állapot fenntartását ohajtom, mert a dispensatiót, mint V. kifejtette, az

állam és egyház közös ügyének ítélem; és mert D. indítványát különben is kivihetetlennek tartom.

Hogy az állam nem közönyös eddigi dispensationalis gyakorlati joga iránt, sőt hogy jobban ragaszkodik hozzá mint a házassági biráskodáshoz, eléggé bizonyítja az 179 $\frac{1}{4}$ -ki t.-cz., mely a házassági biráskodást illetőleg, jogátruházást inaugurált az egyház részére, holott a dispensatio ügyében némi jogtágításon túl több nem történt. Hogy mily lényegesnek tartja az állam eddigi dispensálási gyakorlati jogát, még inkább bizonyítja az erdélyi protestáns egyház, mely az egyházi biráskodás jogának élvezetében meghagyatott, de a dispensatio jogát illetőleg csak ott áll, ahol mi.

Ebből úgyhiszem eléggé kiviláglik, hogy az állam birt tudatával annak, miszerint a dispensatio, mint V. kifejté, az állam érdekébe és így jogába is belevág, illetve aligha van azon véleményben, melyben D., ki „azon dolgok közé, melyek a házasság jogi oldalával legkisebb összeköttetésben sem állanak a felmentvény megadását is sorozza.“

Ha, mint D. véli, „a felmentvény megadása természeténél fogva az egyházat megilleti azon esetben is, ha házassági ügyünk az állam kezében marad,“ akkor természetesen kötelessége egyházunknak (feltéve, hogy ez a többség meggyőződése is) a dispensatio kizárólagos gyakorlatának jogát kérelmezni, a közvélemény preszsziójának daczára is, mely tudjuk ez idő szerint a házasság ügyét teljesen és így a dispensatiót is kizárólag az állam hatalmába terelő polgári házasság felé evez Magyarországon is. Kötelessége igenis egyházunknak ez esetben ily auspiciumok között is a petitum, mert az egyházban nem csupán a siker kell, hogy irányadó legyen, mint talán a politikában, hanem és mindenek felett a kötelesség teljesítésének erkölcsi tudata. — Külömben meg kell jegyezni, — miszerint a kérdéses petitum nem a miniszteriumhoz, hanem az országgyűléshez lenne intézendő, mert ha a dispensatio ügyében, mint fentebb említém, ennek jogtágítását vagy gyakorlati módosítását illetőleg is a törvényhozás intézkedett, mennyivel inkább tartozik ez ügy a törvényhozás hatáskörébe akkor, midőn annak teljes jogátruházása czéloztatik.

Ha lényegesebb indokaim nem volnának, D. indítványának pártolásától, V.-nek abbéli aggodalma, hogy ha a dispensatiót csupán az egyház kezelné a a vérrokonok közti rendszerint hátrányos házasságok a lazábbá vállandott kezelés miatt még inkább szaporodnának, nem riasztana vissza, mert igénytelen nézetem szerint épen megfordítva állana a dolog. — A mostani laza kezelés, mely V. szerint leginkább a díjak enyhe megítélésében áll, alkalmasint onnan származik, mert a püspök valószínűleg zsenírozza magát azon díjat magasra szabni, mely egyházára nézve kegyadományyá válik s így mintegy pro domo sua történnék; a miniszterium alkalmasint nem bánja, mert úgy sem az állam kaszájába folyik.

Szabadjon nekem is, mint D. és V. testvéreknek egy klauzulával ellátni cikkemet, mely ugyan „leg-

kisebb összeköttetésben sem áll a jelen kérdéssel“, de hozzá annyiban mégis jogot formálhatok, a megnyiben reflektál D. és V. reflexióira, melyekkel a dispensationalia cím alatt el nem mulaszthatták a nemzetiségi kérdésben dulakodó legényeket (puerok) apostrofálni, és a mennyiben ez az apostrofálás talán engemet is illet. Nem szándékozom ezzel személyes kérdést provokálni, mert, ha jól ismerem magamat, ez nem is természetem; de el nem mulaszthatom legalább mentségtül felhozni azoknak a puereknek javára, hogy azoknak a hónapokig grasszáló és talán üdvtelen vitáknak, szerény véleményem szerint, elébb lehetett volna véget vetni, ha az egyik Veterán, mint maga is bevallotta, oly nehezen nem mozdúl, a másik meg itthon és nem a szomszédban mondja el jó tanácsait, a harmadik pedig, ki vállalkozott ugyan a békitőbírói szerepre, de ennek magaslatáról lehangyvan magát rántatni maga is a dulakodó puerek közé keveredett.

A csak védekezésre szánt mondani valóm meglehet hogy támadásnak is beillik, a mi azonban gyakran és ezuttal is némileg a dolog természetében rejlik, s azért úgy hiszem, hogy az idősebbek iránt tartozó tisztelettel még összefér, ha egyuttal kijelentem azt is, hogy mindig nagy örömmel szemléljük mi fiatalabbak, ha e szerény lapnak talán még egy kissé szűk látkörén olykor egy-egy nagy, tudomány és széles tapasztalat által kitűnő Veterán tűnik fel, hogy mint valami nagyobbrendű csillag megjelölje az utat, melyen egyházunk javát előmozdítani, megjelölje az eszméket, melyeknek ez idő szerint a lelkeket mozgatni kellene, s melyeknek művelésénél a jobb ügyre méltó buzgóság nem veszne kárba, s miknél talán alkalmunk is lenne tapasztalni, hogy az elébb még a törvény mellett leginkább rajongó Saulok legbuzgóbb Páljaivá válnának az Úr ügyének.

Jeszenszky, n.-beeskereki lelkész.

BELFÖLD.

Eszrevételek.

a békési evang. esperesség özvegyárva-intézetének szabályaihoz.

A békési evang. esperesség gyűlésein körülbelül egy évtized óta majdnem évenként előkerül az özvegyárva-intézet alapszabályainak ügye, a nélkül, hogy eddig sikerült volna megnyugtatóan elintézni.

Folytonosan vérző nyílt seb ez az esperesség testén, melyet sem hamis érvek ráolvasásával, sem kenetes buzdítások tapasztával begyógyítani nem lehetett és nem lehet soha; nincs egyéb hátra, mint bátran felválni, ha azt akarjuk, hogy esperességünk békéje, a hivatalnokok egymás iránti kellő tisztelete és vonzalma elvalaha visszatérjen és az egészséges állapot tartós lehessen.

Ez a czél lebeg szemem előtt, — midőn ezen ügyet szóvá teszem.

A bajok oka főképp a következőkben rejlik: minden hivatalnok köteles, az intézet tagjául beállani, még ha előbb

másutt biztosított volna is özvegye és árvái számára kellő segélyt; a bekebelezési díj aránytalanul nagy, de csak egy dő óta, az újonnan belépők terhére; az évi járulék nem egyenlő, az özvegyek és árvák évi segélye pedig egyenlő.

Mi az özvegyárva-intézet célja? Az, hogy az elhalt egyházi hivatalnok özvegye és árvái kaphassanak némi évi rendes segélyt, és ne legyenek kénytelenek vagy nyomorogni, vagy alamizsnáért rimázkodni, élő szemrehányásúl az elhalt hivatalnoknak és az egyháznak. Úgyde az azután tökéletesen mindegy, akár ez, akár az az intézet adja az évi rendes és biztos segélyösszeget, csakhogy adja. A mi ennél többet akar, túl ló a czélon, s bármiként forgassuk, szépitjük, nem egyéb, mint nyereszkesedés; szívesen meg, engedem, hogy nemes szándékkal, de mégis nyereszkesedés az intézet javára, az egyes tagok rovására.

Nem szabad elfelejtenünk azt sem, hogy a tagok részéről a befizetés bizonyos, a tagok javára a segély bizonytalan; hiszen a hivatalnok felesége előbb meghalhat, mint ő, vagy újra férjhez mehet; gyermekei nagykorúakká lehetnek, s ez esetben saját befizetése mind elveszett pénz ő reá nézve; a kockázat éppen nem egyenlő, mert a nyereség valószínűsége sokkal kedvezőbb az intézetre; a mit minden érvelésnél meggyőzőbben bizonyít az a tény, hogy az intézet vagyona évről évre tetemesen gyarapodik.

Ha pedig a fizetési kötelezettség nem is egy, hanem több intézetnél terheli a hivatalnokot s esetleg úgy fizet mindnyájánál, hogy egy fillért sem lát majd belőle családja, s ezen évi járulékot csekély fizetésből, úgy szólván saját és családja szájától kell elvonnia: akkor természetesen nagyon súlyos az ilyen teher.

Am kötelezze az esperesség mindenik hivatalnokot arra, hogy családja biztosításáról gondoskodják (komolyan gondolkodó családapánál ezen kötelezésre, túlzott gyámkodásra sem lenne szükség), de elégedjék meg egy ilyen biztosítással.

Ilyen okok alapján tette meg már 1879-ben a pénztárvizsgáló bizottság a következő jelentést: „A többféle nyugdíjintézetekhez járuló tanítók túlságos megterheltségére vonatkozólag javasoltatik: miután az országos tanítói nyugdíjtörvény alapján minden tanító köteles, oda fizetni, az újonnan választandó tanítók az özvegyárva-pénztárhoz járulni ne köteleztessenek.“ — A határozat azonban minden megokolás nélkül kereken kimondotta, hogy „a hivatalba lépő tanítóknak az intézetbe való kötelező belépése továbbra is teljes érvényben fentartatik.“

1881-ben már újra fölmerült az indítvány, a csabai tanítók kérvénye kapcsolatában, de a gyűlés ekkor is fentartotta a kötelezettséget.

Ennek daczára 1882-ben megint csak ismétlődött az indítvány is, a határozat is, ez utóbbi azonban ez alkalommal megokolva: „tekintve az intézet által az özvegyek és árváknak nyújtott jelentékeny segélyt, ezeket a jótéteményektől megfosztani meg nem engedheti (de hát a ki sem özvegyet, sem árvát nem hagy maga után, vagy azokról másképp kellően gondoskodott?!) másrészt nem hajlandó a bizottság egy hivatalnokot sem a belépési kötelezettségtől feloldani (az aggregényt, csupa nagykorú gyermekekkel bíró özvegyet sem?!) nehogy ekként az intézet a hivatalnokoknak csupán egy részéből alakulván, esperességi jellegét elveszítse.“

Az utóbbi ok fontosságát nem látom be; legalább nem találom oly nyomósnak, hogy, miatta elháríthatatlan, nehéz teher viselésére kényszerítse az esperesség azokat is, a kik nem igénylik, nem óhajtják az intézet által kilátásba helyezett kedvezményeket.

E tekintetben tehát úgy kellene módosítani az alapszabályt, hogy az esperességbeli egyházi hivatalnokok kötelesek tagjaivá lenni az intézetnek, ha csak hivatalfoglalásuk alkalmával ki nem mutatják, hogy más, hasonló célú intézetnél ezével legalább is egyenlő kedvezményt már biztosítottak családjuknak.

A fentebbi megjegyzések döntő erejéről, meggyőző voltáról — az egyéni felfogás dolga — nem vitatkozom; de viszont arról meg vagyok győződve, hogy az alapszabályok olyatán módosítása mellett is minden lelkész és tanító tagjává lenne az intézetnek, ha a második és főakadályt elháríthatnók, a mi nem egyéb, mint a szertelen nagy bekebelezési díj.

Itt a bökkenő!

Eleinte a bekebelezési díj — úgy hallom — 6 frt volt; 1871-ben azonban oda jutott az intézet, hogy a jövő évi kiadás már nem lett volna fedezhető a tagok évi illetékeiből, s akkor határozták el az évi illeték fölemelését, de ezt csak csekély összeggel, s a bekebelezési díjak szertelen fölcsigázását az újonnan belépőkre, de ezt már azután derekasan, 60—120 frtig! — No de — hogy úgy mondjam — az ágiót, kényszerárfolyamat így felerőszkolni s másfelől a részvényvásárlását megparancsolni, az már egészen önkényes eljárás teljes leplezetlenségében!

Ezt azért kellett emlékezetbe hoznom, mert a nagy bekebelezési díjak pártolói, kik azonban maguk azt nem fizették, most untalan azzal állanak elő, hogy az újonnan belépőknek azt a nagy előnyt kell ily magas áron megváltaniok, hogy kész és biztos tőkéhez állottak be az intézethez. Pedig lám a bekebelezési díj felemelése nélkül akkor már nem bírták volna fizetni az évi segélyt, s voltaképp a régi tagok tartoznak köszönettel az újaknak azért, hogy azok őket és addig befizetett pénzüket a nagy bekebelezési díjakkal megmentették. De másrészt kérdelem, a pénztár ily állapotában méltányos, igazságos, ill-e a bekebelezési díjat az évi tagdíj tizszeresére felszökötteni az új belépőkre nézve, a régi tagokat pedig, kiknek családja a legnagyobb valószínűség szerint előbb élvezi a segélyt, ezen új, tömördek adótól egészen megkímélni?! Igazságos csak az lett volna: vagy — bevallván a nagyobb bevétel előteremtésének halaszthatatlan szükségét — az addigi évi díjat kellő összegre felemelni, vagy pedig azt mondani: díjainkat nem emeljük, tehát természetesen a családunknak járandó segélyösszeget sem emelhetjük, mert azt csak az ezután belépők magasabb befizetésének rovására emelhetők. Látni fogjuk, hogy a segélyösszeget nagyon is emelték s ez által az újonnan belépők pénzeit befizetéseik arányán messze túl igénybe vették.

Azon elv szerint, a mit ugyan komolyan venni nem lehet, hogy a tőkével rendelkező intézet tagjává lehetni csak a tőkével arányos bekebelezési díj befizetése mellett engedhető meg, azóta már kétszer is emelni kellett volna a bekebelezési díjakat, hiszen most a tőke majdnem háromszor annyi; most tehát a bekebelezési díjnak 160—350 frt körül kellene lennie.

Megköszönnék az új tagok!

A tévedés abból az állításból eredt, hogy az újonnan belépők az alapítók pénzének veszik hasznát; pedig megfordítva: az alapítók családjának a segílyt jórészen a mostaniak tagdíjaiból kell fizetni, a mostaniakénak az utódok tagdíjaiból. Hogy ebben igazan van, bizonyítom éppen az alapítók régebbi okoskodásával; hiszen 1871-ben a jkv. így szól: „mivel a jövő évi segíly a tagok évi illetekeiből fedezhető nem lesz“ stb. fel kell emelni a díjakat.

Azonban tegyük fel, hogy egészen alaptalan ez az egész okoskodás, vajjon a bekelezési díjat ily magasra csigázni megegyezik-e az igazsággal vagy nem: még akkor is mellettem bizonyít az az ősi igazság, hogy lehetetlen senkit sem lehet kényszeríteni. Már kérdem, hogyan és honnan fizessen 60 frt bekelezési díjat az a szegény fiatal ember, a ki tanítói állomást nyervén, ruhát, bútort, mindent kénytelen hamarjában beszerezni, valószínűen hitelre. A többi hitelező sorába már most oda áll a gyámintézet, s kegyesen gyámoltja a gyámoltalan kezdőt egy hatvan forintos adóslévéllel! Adósságait is fizesse, meg is éljen családostól, nem-szeretem napokra is tegyen félre abból a 300 frtból?

Mellettem bizonyít más intézetek példája is.

A dunántúli kerület gyámoldájában a beírási díj 4 frt; a bányakerületnél 3 frt, sőt éppen a magunk esperessége által most tervben, vázlatban el is fogadott tanári nyugdíj-intézetben egyáltalán nincs is bekelezési díj.

Tényleg vajmi fogyatékosan is fizették a bekelezési díjat ez intézetnél, hiába ismételte oly sűrűen az esperesség a végrehajtást elrendelő határozatokat; 1885-ben a felvételi díjtartozás már 1355 frtra rúgott, a 20 tanító — némelyikük már évek óta — vonakodik a bekelezési díjat lefizetni vagy arról kötelezvényt adni. Mi haszna az esperességnek az ilyen számokból, a miknek érték nem felel meg vagy ha irgalom nélkül behajtja, nem egy családot vagyoni zavarba taszít, adósságba ver, nagyobb bizonyos bajt okoz, mint a milyen bizonytalan kedvezménnyel kecségtet.

A terhet tehát az alapítók jórészt a később belépők vállaira vetették át, míg a segílyben viszont az előnyt megint a maguk családjának siettek biztosítani, a mire bizonyosság az 1884-i gyűlésen tett indítvány, mely szerint a harmincz éven át (tehát az alapítás óta) fizetők özvegyeinek és árváinak segílypénze évi 200 frtra emeltesék; az 1885-i gyűlés el is fogadta ezt, hozzá tévén azonban a 25 évig fizetők javára is 140 frtnyi díjat; holott az alapszabályok szerint csak 100 frt illette volna mindkettőt.

De kérdem, ha helyes és elfogadható az indítvány azon megokolása, hogy ezen emelést a pénztár megbírja, miért nem terjesztették ki minden fokozatra egyiránt, miért éppen csak az alapítók és első fizetők javára? A részrehajlatlan igazsággal megegyezik-e ez? Nem! különbség van az alapítók és a későbbiek között: amazok a befizetéshez 6 frt bekelezési díjjal járultak, emezek 60—120 frttal, mégis a segílyből amazok követelnek két annyit, mint az alapszabály szerint megilleti őket, emezekét nem emelik fel!

Ehhez járul még, hogy az intézet tagjai nem egyenlő évi járulékot fizetnek, de özvegyeik és árváik mégis egyenlő segílyt fognak kapni. Ennek okául a felebaráti szeretetet hozzák fel; bár pénz dolgában, pénzügyi

elveknek kellene irányadóknak lenni s így a befizetés arányában kellene a segílynek is osztatni; s még akkor is bizonyára nem lehet tagadni, hogy a városban élő, nagyobb igényekhez szokott, előkelőbb pap özvegye és árvái nagyobb összeget szükségelnek, mint a falun, vagy pusztán élő 300 forintos fizetésű tanító özvegye. Ez még csak hagyján; legyen hát a keresztény szeretet és egyenlőség az elv, azt szeretném tudni: hogyan fér meg evvel a ker. szeretettel a magas bekelezési díj könyörtelen bekövetelése, de csak az újabban belépőktől viszont, alapszabályellenesen nagyobb segíly adása, de csak a régiek hátrahagyottainak?!

Igazán megvallom: nem igen tudok az intézet alapszabályaiban és vezetésében ilyen elvet találni, ezen a most jelzett irányelven kívül; hanem ez meg nem állja ki az igazság, egyenlőség és szeretet próbáját.

Ha tehát a régóta lappangó és zsibbasztó békétlenségnek egyszer valahára végét akarjuk vetni, le kell szállítani a bekelezési díjat méltányos összegig, természetesen egyidejűleg a segílyösszegeket is, az intézet kellő megerősödéséig; azoknak pedig, kik a fölemelt díjakat már befizették, azt be kell tudni évi díjaikba. Ezt követeli az igazság, egyenlőség és méltányosság!

Tudom, hogy ez ellen felzúdulnak majd az alapítók, de mind hiába!

Azt mondta egyszer Deák Ferencz: „Ha rosszul gombolja be az ember a kabátját, csak ki kell azt gombolnia és újra elől kezdenie!“

Pedig bizony jól mondta azt a haza bölcse!

Veres József.

KÜLFÖLD.

A spanyolországi ev. misszió köréből.

Előbbi közleményeimből tudva van, hogy a spanyolországi ev. misszióknak Madridban kis gymnáziuma van. Ez most már oly szerencsés volt, hogy a harmadik tanulót bocsáthatta az egyetemre; az ifjú neve Manuel Castillo.

E gymnáziumot egy ideig veszély fenyegette Pidal, ultramontán közoktatásügyi minister részéről. Rendeleti úton igyekezett a mi iskoláinkat elnyomni és Spanyolország felsőbb oktatását ismét a római egyház uralma alá hajtani. Nemcsak hogy követelték, miszerint a tanulók név- és lakjegyzékei az állami felügyelő által bármikor betekintheők legyenek, hanem eddig nem követett nyíltsággal kimondták, hogy ezen felügyelet arra való, hogy meglehessen kívánni, vajjon a tanintézetek készek-e alávetni magukat az egyházi tekintélynek és felügyeletnek. Ha erre nem hajlandók, akkor a polgármesternek jogában áll a név- és lakjegyzékek útján a szülőket eltiltani az eretnek iskoláknak gyermekeik által való használatától. A gymnáziumi igazgatótól pedig azt kívánták, hogy ne külföldi, hanem spanyol legyen, különben ezer frank a büntetés. Az ev. gymnáziumnak pedig nem volt spanyol igazgatója.

Az e miatti félelem közben történt a király váratlan halála és a Cánovas ministerium lemondása s ezzel a büntetéstől való félelem eloszlása. S ez ismét egy Isten iránti bizalomra indító ok volt, mely arra int: „Minden gondokat ő reá vessétek!“

Váratlannak mondtuk az ifjú király halálát. Mert régebben híre járt, hogy a király mellbeteg, de a magas

politika iránti tekintetből elhallgattak vele, nehogy a Carlísták és a köztársaságiak fegyverkezessenek; sőt nemcsak a világ előtt titkolták el gondosan e betegséget, hanem még maga a király sem sejtette gyors végét. E veszteség mindinkább feltűnik; mert a király bátor, jóakaró volt és országa iránt részvétellel viseltetett. Nála csak az volt a baj, hogy ultramontán környezete és ministerei által le volt foglalva. E körülményből megmagyarázható, hogy az ultramontánok a provinciában miért lehettek oly vakmerők, hogy pl. Besullo nevű faluban a kis év. gyülekezetet a házon belüli énektől eltiltották, mivelhogy ez a szomszédokat zavarja. Sagasta és társai szabadelvűebbek és ennek hasznát tapasztalják is a kisdudai év. gyülekezetek.

Nagy elégtételül szolgált a misszióknak, hogy az általa szerkesztett „Gyermekbarát“ című képes lap, mely a vasárnapi iskolákban 3000 példányban kel el, Mexikóban és a spanyol Délamerikában is keresett czikk. A new-yorki vasárnapi-iskolaegylet ugyanis jelenti: „Folyton keresik a ‚El Amigo de la Infancia‘ nevű képes lapot; keresik pedig azt nemcsak gyermekek, de katonák, vámhivatalnokok és kereskedők is. E lap terjesztése elé akadályt nem gördítenek, mivelhogy Madridból való; mert a római egyház csak New-Yorkból való lapokat szokott eltiltani.“ — Nevezetes, hogy a madridi egyetem héber tanára legszigorúbban eltiltja hallgatóit a Londonban nyomtatott héber bibliák vételétől, mivelhogy ezek protestáns könyvek! — hanem a Lipszében megjelent Hahn Agost-féle bibliákat ajánlja, annélkül hogy tudná, hogy ezeknek mind kiadóik, mind nyomtatóik protestánsok. Egészen így akadálytalanul járja be Mexikót a madridi Amigo, mivelhogy a katólikus Spanyolországból való.

A nyomdának múlt évben a misszió részére nagy dolga volt. Kiadták spanyol nyelven a Heidelbergi kátét, azon fordításban, melyet Abendrot flamandi kereskedő készített 1627-ben s melyért a fordító és terjesztő Tolédo piacznán, mint nyolczvanéves aggastyán megégettetett. Kiadták azon utazást is, melyet múlt évben Andalúziában a földrengés helyszínére tettek a térítők. Angolból lefordították a „Tengerből kimentve“ című beszélyt s a vasárnapi iskolák énekeskönyvét. Hozzá is fogtak a biblia fordításához, mivelhogy az eddigi Cassiodoro de la Reina-tól való nagyon hibás és elkészültek Máté evangéliomával, melyet a misszió saját szemlájében, a Rivistában bocsátanak közre. Munkában van egy világtörténet.

Az Assuriában való inségeseknek munkaadás által nyújt a misszió pénzsegélyt. *Láng Adolf.*

Lipcse. — „Az apostoli gyülekezet.“ — Múlt esztendőben bátor voltam, e kedves lap tisztelt olvasóinak egy rövidke cikkben a „Mormon“ — vagy a mint hívei nevezik — „az utolsó napok szentjeinek egyházát“ bemutatni; alkalmam volt azóta más azzal rokon vagy pedig tőle egészen különböző vallásgyülekezeteket meglátogatni; és számdékom azokat a tisztelt olvasóközönséggel megismertetni. Hogy azonban valaki az én ismertetésemhez nagy reményeket ne kössön valahogy, előre is kijelentem, hogy nem az egyes gyülekezetek keletkezését, azok történeti fejlődését akarom adni, hanem azok lényegét röviden körvonalozva, inkább azon benyomásra akarok szorítkozni, melyet rám tettek és véleményem szerint minden tárgyilagosan szemlélőre mindég tenni fognak.

Mint a „Mormon“-nal rokon gyülekezet, első sorban az „apostoli gyülekezetről“ akarok beszélni. — Ennek is mint amannak a szép költői néven kívül még egy más prózai is nagyon, melylyel a híveken kívül mindenki szokta megjelölni, nevezvén azt „Irving gyülekezetének“ híveit pedig röviden „Irvingianusoknak.“ — A prózai nevet megalapítójuk „Irving“ skót pap neve után kapták. — Irving mélyen vallásos egyén, a mellett kitűnő szónok, prédikációiban az angol egyháztól eltérő tanokat hirdetett, azért többszöri megintés után az államegyházból kizárattott. — Ő azért nem szünt meg prédikálni, és számos hallgatói lassanként híveivé váltak. — Ő maga kevésbé, de követői halála után mind inkább külsőségekre kezdtek nagy súlyt fektetni, és az vezetett a gyülekezet jelen alakjához. Szorosan ragaszkodva a biblia betűihez, az ő apostoli gyülekezetet akkép akarják újra létesíteni, hogy minden a bibliában csak előforduló hivatalt megvalósítsanak. Birnak „apostolokkal“, „evangelistákkal“, „prófétákkal“, „tanítókkal“ stb. stb. — Rokon a Mormonokkal azon hitök, hogy a Krisztust a közel jövőben várják, a ki itt megalapítja az Isten országát és természetesen az „apostoli gyülekezet“ híveit előnyben részesíti, azokat nagy hivatalokra juttatván. — Gyakori istentisztelet az Irvingianismus jellegéhez tartozik, és a lélekadásokat is nagyban űzi, mely utóbbi célból rendes istentiszteletek tartatnak „keresztyének“ számára, a hol is vagy egészen nyíltan, vagy pedig — durch die Blume — megmondják mindenkinek; hogy ha üdvözülni akar, akkor lépjen minél előbb az „apostoli gyülekezetbe.“

Sokkal érdekesebb egy olyan istentiszteletnél, a rendszeren vasárnap délelőtt tartatni szokott „Feier der heiligen Eucharistie“, a mikor is maguk közt vannak. — Berlinben több más theologussal jelen voltam egy olyan ünnepi cselekvénynél. Az egész cselekvény az Úrvacsora elkészítéséből állott, melynél mintegy huszonnégy „angyal apostol“ stb. közreműködött. — Gyertyákat gyújtottak és oltottak, edényeket hoztak és vittek, a közben meg oly borzasztó tömjénfüstöt csináltak, hogy még a hívek közül is sokan köhögtek, a gyülekezet az alatt vagy állva énekelt vagy ismét ülve hallgatta a rejtélyes mondatokat, melyek az ol-tár felől hangzottak. Végre elkészült az Úrvacsora, mely azután két színben kiosztatott, és melyet a papság, azután a gyülekezet élvezett. — A mire az „Irvingianusok“ büszkék — az akkor sem maradt el, tudni illik az Úr testének élvezése után, a szent lélek megszállt egyeseket, a kik egymás után értelmetlen szavakban kezdtek beszélni (glossolalia). — Hogy ezen nyelvekben beszélés nem annyira közönséges csalás, mint inkább a phantasia túlszigázásának és a tömjénfüst elkábultatásának eredménye — könnyen belátható; az azonban nem zárja ki azt, hogy némely egyháztag figyelemébreztetés céljából talán akarattal a legvadabb dolgokat glossolálja.“

Órák múlva kábult fővel kitántorogtunk a kápolnából és már-már kezdtük egymásnak benyomásainkat elbeszélni, mire egyszerre csak tapasztaljuk, hogy egy Irvingianus hozzánk csatlakozik. — Barátságosan megszólít, és mintha csak megértette volna észjárásunkat, következőket mond: „Uraim, természetesnek találom, — hogy önöknek istentiszteletünk üres czeremoniának, komédiának látszik, de csak jöjjenek el többször, iparkodjanak rejtélyes titkaiba

hatolni, és meglátják, hogy más meggyőződésre jutnak.“ — Azzal mindegyikünknek egy beléptijegyet kezünkbe nyomott, következő tartalommal:

Einladungs-Karte
zu den Vorträgen über:

„Die Zeichen unserer Zeit“
„Die bevorstehende Wiederkunft Jesu Christi“
„Die herannahenden Gerichte Gottes“ und
„Der Weg der Errettung vor denselben.“

Azóta már többször voltam az Irvingianusoknál (már itt Lipcsében is); igyekeztem is a „rejtélyes titokba“ behatolni, de nem tudom, vajjon természetem oly annyira sceptikus-e, vagy pedig a tömjénfüst nem bír-e elég hatással, csak hogy mindeddig nem voltam képes „glossolálni“, és erősen kétlem, hogy belőlem valaha Irvingianus legyen.

Binder Jenő.

VEGYESEK.

— **Kijelentés!** Bérmentetlen leveleket nem fogadunk el!

Szerkesztő.

— A pesti ev. magyar gyülekezet f. hó. 18-án megválasztotta lelkészét. — Dél előtt 9 órától délután 6 óráig tartott a szavazás. — 378 szavazó közül 342 **Horváth Sándorra**, 36 **Korbély Gézára** szavazott. — A megválasztottat, mint hazánk fővárosának evang. magyar lelkészét, Székács és Győry utódját, oly szépen nyilatkozott bizalom letéteményesét nehéz, de magasztos hivatásában az Úr szent lelke áldó kegyelmének hő kívánatával üdvözöljük.

— **Köszönetnyilvánítás.** A rimaszombati ev. egyház a debreczeni ev. egyháznak kiadásai fedezésére 10 frtot adományozott. Fogadja a nemes egyház ezen adományáért hálás köszönetünket. Debreczen, 1886. február 14.

Materny Lajos, ev. lelkész.

— A **franczföldi** evang. gyülekezetben (Torontálm.) 1885-ik évben született: 123 f., 107 l. = 230 gy., halvaszülött volt 6 f., 1 l. = 7; meghalt: 78 finemű és 49 nőn. = 127; a szülöttek száma 103-mal haladja a halottakét; házasságra lépett 40 p., köztük vegyes 4 p. — Jövedelem. 728 frt 89 kr.; kiadás: 370 frt 51 kr. = maradék: 358 frt 38 kr. — Tőke: 2850 frt.

— Az **eperjesi evang. collegium** igazgató-választmánya jegyzőkönyvében hálával öröközte meg Rochlitz Gyula felejthetetlen emlékét, kinek nagyszerű hagyományáról f. évi 5. számunkban tettünk említést. Minthogy a végrendelező örökösei között kiskorúak vannak, a hagyatéki ügy az árvaszék által fog lebonyolítani, melynél az eperjesi collegiumnak képviselésére, — a tanintézet felügyelőjét dr. Schmidt Gyula országgyűlési képviselőt kérték fel. — A collegium Rochlitz Gyula sírja felé a budapesti ke-repesi úti temetőben sírlelkét fog emeltetni és a collegium lépcső-házában egy — a hagyományozó emlékét hirdető — szepművű márványtábla fog befalaztatni. Júniusban a collegium dísztermében fényes gyászünnepély tartatik a tanintézet jóltevőjének emlékére. Az ünnepély össze lesz kötve a collegium három más halottjának, ugymint: dr. Vandrák András és Otrokoesi Végh Dániel collegiumi tanárok és Jelenik Almásy István collegiumi felügyelőnek gyászünnepélyével. Rochlitz által a collegiumnak hagyományozott szép kövitelű és nagy műértékkel bíró bronz mélszobra a díszterem egy kiváló helyén lesz felállítva, mely célra a collegium részéről egy díszes talapzat rendeltetett meg. — („Nemzet.“)

— **Kitüntetés.** Kovács Andor pilisi ev. tanítónak, Ő fel-sege, a népnevelés terén sok éven át kifejtett sikeres működése elismeréséül, a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

— **Személyiek.** **Farbaky József** nyiregyházi lelkész nála járt hívei kérésére a pesti magyar egyház lelkészi állomására pályázók közül visszalépett. — **Kovács Dániel**, bányakerületi püspöki segédlelkész a zólyomi esperesség segédlelkészévé lett.

— **Győry Vilmos özvegye** elhunyt férje költeményeire hirdet előfizetést. A mű beosztása következő lesz: I. Elbeszélő költemények, II. Vegyes költemények, III. Imák, IV. Áldások, V. Gyermekek-versek, VI. Szerlem és család. Ezek a költő életrajzával és arcképével együtt, körülbelül 30 ivre terjedő, díszesen kiállított kötetben fognak megjelenni ápril havában. Az előfizetési pénzek márczius végeig Budapest, VI. ker., Vörösmarty-utca 32 sz. intézendők. Ára füzve 2 frt, diszkötésben 3 frt.

— **Előfizetési felhívás.** — Ily című vállalatra: „**Pedagogiai írók tára.**“ A régi és újabb klasszikus pedagógok műveinek gyűjteménye. Szerkeszti és kiadja: Gyürky Ödön. — A legjelesebb régi és újabbkori pedagógok művei magyar fordításban, terjedelmes ismertetésekkel és jegyzetekkel. — Minden hóban egy füzet jelenik meg. Előfizetési ár egész évre (12 füzetre) 4 frt, félévre (6 füzetre) 2 frt. Gyűjtőknek öt előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk. — Az előfizetéseket nevemre Garam-Kövesdre (posta helyben) kérem mielőbb beküldeni. — Garam-Kövesden, 1886. január 20-án.

Gyürky Ödön.

PÁLYÁZATOK.

A **gálosi ág.** hitv. evang. egyházban egy tanítói állomás betöltendő.

Jövedelem: 500 frt, mely esetleg 600 frtra fog emeltetni, és szabad lakás.

A pályázóktól kívánatlik, az állampolgárság és kifogástalan erkölcsi jellem mellett, az orgonálásban, valamint a német és magyar nyelvbeni tökéletes jártasság.

A tanképesítési okmányokkal, keresztlevéllel, és ha mint elemi tanítók eddig már alkalmazva voltak, működésüket tanúsító hivatalos bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványok, márczius hó 5-ig az itteni lelkészi hivatalhoz beküldendők.

Gálos (Mosonmegye) 1886. február 16-án.

Schuk Ágost, lelkész.

A **soproni ág.** hitv. evang. gyülekezet elemi népiskolájánál a külvárosi első osztálybeli rendes tanítói állomás üresedésbe jövén, erre ezennel pályázat hirdettetik.

Ezen állomással járó jövedelem:

1. Évi 700 frt fizetés, mely az ötödéves 50 frtnyi pótlékok által 890 frtra emelkedhetik.
2. Szabad lakás, esetleg 150 frtnyi lakbér.
3. 18 köbméter kemény hasábfá.
4. Nyugdíjigény a gyülekezeti nyugdíj szabályzat értelmében.

Pályázhatnak ág. hitv. evang. okleveles tanítók, kik a magyar és német nyelvet tökéletesen bírják és az orgonálásban, valamint az ének- és tornatanításban is jártasak.

A választás egyelőre egy próbaévre történik; ha azonban oly tanítóra esik a választás, ki már véglegesen hivatalban van, a gyülekezet a próbaévtől el is tekinthet.

Az állomás folyó évi szeptember 1-jével lesz elfoglalandó. A keresztlevéllel s egyéb okmányokkal kellően felszerelt folyamodványok f. évi február 28-ig a gyülekezeti felügyelőséghez küldendők.

Sopron, 1886. évi jan. 16-án. *Gebhardt József,*
gyülekezeti felügyelő.